

“...อยากเห็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่การสนับสนุนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจและรับรู้ถึงปัญหาภารกิจต่าง ๆ แล้วเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ... ดิฉันเชื่อว่าความแข็งแกร่งในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงาน...”

ในโอกาสเป็นประธานในการประชุมสรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปี ๒๕๕๕ และแถลงแผนการปฏิบัติงาน ประจำปี ๒๕๕๖ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖

แนวนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
- (๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- (๕) ส่งเสริมและให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

มาตรา ๘๗ (๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่าง ๆ โดยมีการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีหนึ่ง ดังนี้

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนด้านพลังงาน

รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการวางแผนพัฒนาพลังงาน แผนปฏิบัติการด้านพลังงาน รวมถึงแผนแม่บททั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น อาทิ การรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทด้านพลังงานของประเทศ ๒๐ ปี การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้าร่วม ๙๔๓ แห่ง การเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล โดยได้ขยายพื้นที่ อปท. อีก ๑๕๒ แห่ง การจัดทำหนึ่งอำเภอหนึ่งแผนพลังงานชุมชน เพื่อการกระจายตัวและเสริมสร้างความยั่งยืนและเข้มแข็งให้กับ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการให้เป็นต้นแบบด้านการจัดการพลังงานลดรายจ่าย สร้างรายได้ สร้างงานและอาชีพใหม่ของชุมชนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านพลังงาน

ทดแทน ซึ่งแต่ละครัวเรือนสามารถประหยัดได้ร้อยละ ๑๐-๑๕ หรือคิดเป็นเงินประมาณ ๒,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี นอกจากนี้ ยังได้ร่วมสร้างชุมชนยั่งยืนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพลังงาน ทำให้ประชาชนสามารถรับมือด้านพลังงานหากเกิดวิกฤต ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน เช่น จัดประชุมไตรภาคี ซึ่งแจ้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับงานก่อสร้างและการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า และการดำเนินงานตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับชุมชนในงานวัฒนธรรมท้องถิ่น รับฟังข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองในฐานะผู้อยู่เคียงข้างประชาชนและพร้อมจะร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาพลังงานที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในทุกพื้นที่

๒. ส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่น กำหนดแนวทางการส่งเสริมการนำแผนชุมชนสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของ อบท. และแจ้ง อบท. ทุกแห่งดำเนินการ โดยกำหนดคำรับรองการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย (มท.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไว้ คือ “ร้อยละของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด” (เป้าหมาย ๔,๖๖๕ แห่ง จากจำนวนเทศบาล/อบต. ๗,๗๗๕ แห่ง) และได้แจ้งแนวทางการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการดังกล่าวไปยังเทศบาลและ อบต. ทุกแห่ง รวมทั้งติดตามให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทุกจังหวัดรายงานผลการกำหนดพื้นที่เทศบาลและ อบต. เป้าหมายหลักที่มุ่งผลสัมฤทธิ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเทศบาลและ อบต. ในพื้นที่จังหวัด

ตั้งเป้าหมายให้ อบท. นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๗๐%

๓. ขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับภาคีการพัฒนาทั้งส่วนกลางและพื้นที่ผ่านเวทีต่าง ๆ ประกอบด้วย (๑) **การจัดประชุมประจำปี ๒๕๕๕ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)** เรื่อง “อนาคตประเทศไทยบนเส้นทางสีเขียว” เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานการประชุม ซึ่งที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนสู่สังคมสีเขียวที่เป็นรูปธรรมใน ๗ ประเด็น ได้แก่ อนาคตเกษตรไทยสู่การเติบโตสีเขียว อุตสาหกรรมสะอาด การท่องเที่ยวสีเขียว การพัฒนาระบบขนส่งและพลังงานเพื่อระบบเศรษฐกิจสีเขียว เส้นทางสู่นวัตกรรมสีเขียว สังคมสีเขียว และการรับมือภัยพิบัติภายใต้การเติบโตสีเขียว (๒) **การประชุมระดมความคิดเห็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ระดับภาค** เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ

การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในระดับพื้นที่ (๓) **การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและเอกชน** โดย สศช. ร่วมกับภาคเอกชน ๕ สถาบัน ประกอบด้วย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาธุรกิจตลาดทุนไทย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ **สู่การปฏิบัติ (๔) การประชุมหารือหน่วยงานกลางเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑** เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานงบประมาณ มท. และ สศช. และ (๕) **การสัมมนาโครงการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อสนองต่อนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** โดยนำเสนอสาระของคู่มือแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ รายงานผลการศึกษาโครงการฯ และการจัดเวทีเสวนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการใช้แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศจากระดับประเทศสู่ชุมชนและจากชุมชนสู่ระดับประเทศ

คุณภาพชีวิต การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร การสนับสนุนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตด้านยาเสพติด และการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งตรวจติดตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลได้แก่ กองทุนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนเมือง (SML) ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ตลอดจนแก้ไขปัญหาลำดับความสำคัญเฉพาะพื้นที่ (Specific Area) ๒ เรื่อง ได้แก่ เศรษฐกิจการค้าชายแดน และพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติ

๓. พัฒนาระบบการมีส่วนร่วม
การพัฒนาองค์ความรู้แก่ประชาชนในการ
ตรวจราชการ ตลอดจนการสร้างเครือข่าย
ที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน
ให้มีความเข้มแข็ง เป็นกลไกสนับสนุน
ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและ
ผู้ตรวจราชการกระทรวง ในปีงบประมาณ
 พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาที่ปรึกษา
 ผู้ตรวจราชการภาคประชาชน ประจำปีงบประมาณ
 พ.ศ. ๒๕๕๖ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ กุมภาพันธ์
 ๒๕๕๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อม
 ให้กับที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชนที่ได้รับการ
 สรรหาใหม่ ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการ
 ตรวจราชการตามกรอบแนวทางที่กำหนด ให้เป็น
 ไปตามมาตรฐานและแนวทางเดียวกัน อันเป็น
 การพัฒนาองค์ความรู้แก่ภาคประชาชนในการ
 ตรวจราชการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายที่ปรึกษา
 ผู้ตรวจราชการภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง

**มาตรา ๘๗ (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
ทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น**

รัฐบาลได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ดังนี้

๑. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยสำรวจและเก็บข้อมูลในส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่าจังหวัด และสถาบันอุดมศึกษา รวม ๒๔๗ ส่วนราชการ (๑๔๔ ส่วนราชการ ๗๖ จังหวัด และ ๒๗ สถาบันอุดมศึกษา) พบว่า ระดับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในภาพรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความร่วมมือ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างแรงจูงใจด้วยการมอบรางวัล “ความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” โดยจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินและประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่าและจังหวัดสมัครรับรางวัล “ความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” ประจำปี ๒๕๕๖ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจประเมินผลงานการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของส่วนราชการและจังหวัด เพื่อมอบรางวัลฯ ต่อไป

๒. ศึกษาข้อเสนอการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะให้ภาคประชาสังคม/ชุมชน เพื่อกำหนดขอบเขตภารกิจในการจัดบริการสาธารณะที่สามารถถ่ายโอนให้ภาคประชาสังคม/ชุมชนได้เข้ามา มีบทบาทร่วมดำเนินการหรือดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐ และสร้างกลไกหรือเครื่องมือที่เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาสังคม/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน/ภาคส่วนอื่น ๆ ในการบริหารราชการ ที่นำไปสู่การบริหารราชการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยการศึกษาวิเคราะห์กรอบภารกิจในการจัดบริการสาธารณะที่มีความเหมาะสมในการถ่ายโอนให้ภาคประชาสังคม/ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการหรือดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐและกำหนดเกณฑ์การจำแนกภารกิจที่แตกต่างของหน่วยงานภาครัฐ ๖ ประเภท คือ (๑) ภารกิจการสนับสนุน (๒) ภารกิจการบริหารนโยบาย (๓) ภารกิจเชิงวิชาการ (๔) ภารกิจด้านการกำกับ ควบคุม และบังคับใช้อำนาจตามกฎหมาย (๕) การจัดการข้อพิพาท ข้อร้องเรียน และ (๖) การให้บริการสาธารณะพื้นฐานของรัฐในด้านต่าง ๆ แก่สาธารณชนหรือผู้รับบริการ พร้อมทั้งสำรวจความต้องการของภาคประชาสังคม/ชุมชนในการเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการหรือดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐในการจัดบริการสาธารณะ (โดยใช้แบบสำรวจ) และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจภาครัฐที่สามารถถ่ายโอนให้ภาคประชาสังคม/ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการหรือดำเนินการแทนหน่วยงานภาครัฐในการจัดบริการสาธารณะจากตัวแทนภาคประชาสังคม/ชุมชน นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ส่วนขั้นตอนต่อไปจะวิเคราะห์กรอบภารกิจบริการสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกับภาครัฐเพื่อจัดทำข้อเสนอการถ่ายโอนฯ ต่อไป

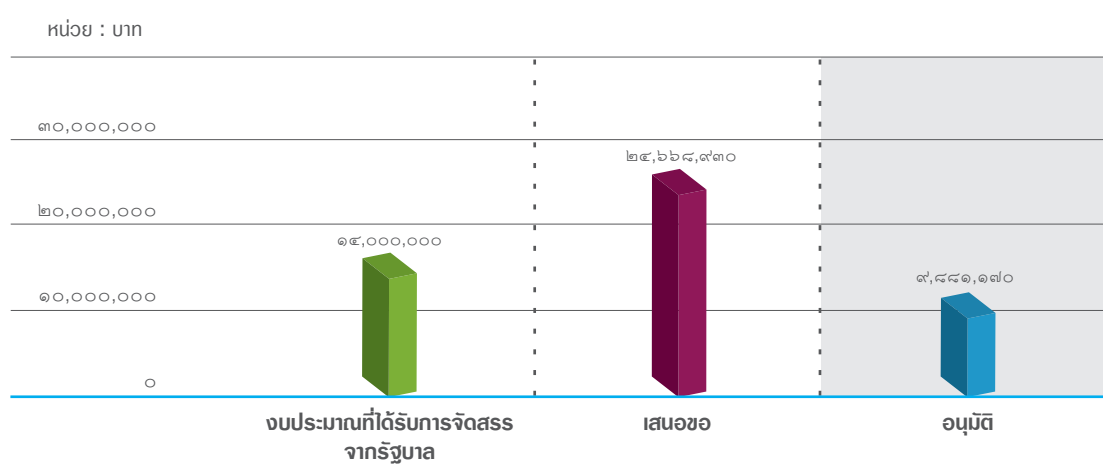

มาตรา ๘๗ (๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมาย จัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองได้ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ โดยได้จัดสรรเงินเพื่อให้เครือข่ายภาคประชาชนไปดำเนินโครงการประเภทเชิงพื้นที่ โดยมีการเสนอขอรับการสนับสนุนทั้งสิ้น ๒๖๑ โครงการ เป็นเงิน ๒๔,๖๖๘,๙๓๐ บาท ดำเนินการอนุมัติแล้วทั้งสิ้น ๑๒๗ โครงการ เป็นเงิน ๙,๘๘๑,๑๗๐ บาท โดยกระจายลงไปใน ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ

โครงการเชิงพื้นที่

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า

- สนับสนุนทุนให้เครือข่ายประชาชนในระดับพื้นที่ ๗๗ จังหวัด กว่า ๔๐๐ โครงการ
- พัฒนาศักยภาพผู้นำในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๘๑๙ ชุมชน/หมู่บ้าน
- ฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุด้านสาธารณภัย ๔,๐๘๗ คน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองได้วางแผนสำหรับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามกฎหมายให้สำหรับเครือข่ายภาคประชาชน โดยมีโครงการที่สำคัญ ได้แก่ สนับสนุนทุนให้เครือข่ายประชาชนในระดับพื้นที่ ๗๗ จังหวัดจำนวนกว่า ๔๐๐ โครงการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองและประชาธิปไตยชุมชนโครงการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเชิงประเด็น โครงการตามนโยบายคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองจำนวน ๕ โครงการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตย และวัฒนธรรมประชาธิปไตย และโครงการให้ทุนศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองจำนวน ๕ ทุน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้เข้มแข็งสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่ โดยการจัดประชุมชี้แจงนโยบายการปฏิบัติงานแก่ อปพร. ใน “วัน อปพร. ประจำปี ๒๕๕๖” มี อปพร. จากศูนย์ อปพร. จังหวัด ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร เข้าร่วม ๗,๐๐๐ คน มอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่ศูนย์ อปพร. ดีเด่น ๔๒ ศูนย์ และ อปพร. ดีเด่น ๑๗๙ คน จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางาน อปพร. : สัมมนาผู้นำ อปพร. ประจำปี ๒๕๕๖ มีผู้นำ อปพร. เข้าร่วม ๑๗๗ คน จัดการประชุมประชาคม อปพร. ระดับเขต/ระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๕๖ มีผู้เข้าร่วม ๑๓,๓๔๖ คน ตลอดจนจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพ อปพร. ๒ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการดับเพลิงและกู้ภัย มีผู้ผ่านการฝึกอบรมรวม ๒๐๐ คน ส่งผลให้ศูนย์ อปพร. อปท. มีทีมปฏิบัติการ

ด้านการดับเพลิงและกู้ภัยที่พร้อมเผชิญเหตุและทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ
หลักสูตรการค้นหาและกู้ภัย (Search and Rescue: SAR) มีผู้ผ่านการอบรม ๑๖๓ คน จาก ๕๔ จังหวัด
เพื่อเพิ่มศักยภาพเป็นหน่วยเผชิญเหตุ (Response Team) ที่เข้มแข็ง สามารถเข้าค้นหาและกู้ภัย รวมทั้ง
สนับสนุนการปฏิบัติงานของ อปท. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

**๓. สร้างการเตรียมความพร้อมให้กับ
ชุมชนในการรับมือภัยพิบัติตามหลักการ
การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัย
ชุมชนเป็นฐาน ภายใต้โครงการเสริมสร้าง
ศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย** ผูกอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนใน
พื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำในการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย ๘๑๙ ชุมชน/หมู่บ้าน ส่งผล
ให้ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยมีความพร้อมในการจัดการ
สาธารณภัยของชุมชนอย่างเป็นระบบ จัดตั้ง
คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน และเกิดเครือข่าย
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อนำไปสู่ชุมชน
น่าอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

**๔. บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC
(Area Based Collaborative Re-
search)** ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย ๗๖ จังหวัด
ทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนา
ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยน้อมนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา ให้
เข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
โดยจัดทำบัญชีครัวเรือนและแผนชุมชนที่เกิดจาก
การเก็บข้อมูลด้วยตนเองของชาวบ้าน และการสร้าง
กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับ อปท. และส่วนราชการ
ต่างๆ ในพื้นที่โครงการนี้แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่
ระยะที่ ๑ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ระยะที่ ๒
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ และระยะที่ ๓ ปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งในระยะที่ ๑ ได้ดำเนินการแล้วใน
พื้นที่นำร่อง ๗๖ จังหวัด โดยดำเนินการทุกอำเภอ
แต่ละอำเภอดัดเลือกตำบลเป้าหมาย ๑ ตำบล

เพื่อดำเนินโครงการ และกำหนดให้ตำบลเป้าหมายมีประชาชนเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ผลการดำเนินงานพบว่า ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนและสามารถนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนที่ได้มาพัฒนาเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบลของ อบต. แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป

๕. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วม โดยใช้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นองค์กรขับเคลื่อนส่งเสริมสนับสนุน มอบหมายภารกิจ/กิจกรรม และติดตามผลการดำเนินงานของ กม. ในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ ทั้งสิ้น ๑๓๑ ล้านบาท จัดส่งมอบผู้รับผิดชอบการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ กม. ในระดับพื้นที่ รวม ๒,๗๘๓ คน และอบรมวิทยากรโรงเรียนนักปกครองท้องถิ่นที่ประจำจังหวัดรวม ๖๐๘ คน และอบรม กม. จากหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติงานของ กม. ดี (B) เข้าอบรมในโรงเรียนนักปกครองท้องถิ่นที่ประจำจังหวัด ๒๑,๑๐๐ คน และให้อำเภอฝึกอบรม กม. จากหมู่บ้านที่เริ่มสร้างผลงาน (C) ๒๕,๘๐๕ คน ตลอดจนจัดทำวิดิทัศน์สารคดีถอดบทเรียนหมู่บ้านต้นแบบการพัฒนาในระดับพื้นที่ จัดพิมพ์หนังสือผลงานเด่นของ กม. จัดพิมพ์หนังสือสำคัญแสดงหลักฐานการเป็นกรรมการหมู่บ้าน และจัดประกวดผลงานของ กม. ในหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น (A) ระดับอำเภอและระดับจังหวัด

๖. สร้างและการปลูกฝังวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) ให้แก่เด็กและเยาวชน จัดฝึกอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะให้เยาวชนมีประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุและสาธารณภัย ๔,๐๘๗ คน เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดสู่เพื่อน ครอบครัว และชุมชน ส่งผลให้สถิติการเกิดอุบัติเหตุในกลุ่มเยาวชนลดลง และเกิดเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๘๗ (๕) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

รัฐบาลได้ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเร่งรัดและผลักดันการปฏิรูปการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. พัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ดำเนินการเพิ่มเติมในการจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่ตัดสินใจสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งให้แก่กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำกลุ่มชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี สงขลา สุราษฎร์ธานี พะเยา และเชียงใหม่ จำนวน ๕ รุ่น รุ่นละ ๑๐๐ คน รวม ๕๐๐ คน เพื่อให้เป็นเครือข่ายในการนำความรู้และความเข้าใจไปถ่ายทอดแก่สตรีในอปท. รวมทั้งเป็นแกนนำในการรณรงค์ให้ประชาชนใน อปท. ตระหนักและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน อปท.

๒. ส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชน (โครงการพัฒนาเมือง)

ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความเป็นพลเมืองในการคิด ทำ แก้ไขปัญหาของชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครเทศบาลเมืองเมืองพัทยากรุงเทพมหานคร และพื้นที่ที่คณะกรรมการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองกำหนด อาทิ จัดประชุมวิพากษ์ทางไกลชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด นายกเทศมนตรีนคร/เมืองและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมี ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานการประชุม จัดประชุมท้องถิ่นจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อชี้แจงแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเมือง ประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการพัฒนาเมืองให้

อนุัติโครงการที่เสนอโดย
ชุมชนเมือง ๒๑ โครงการ
๓๖,๘๔๒,๕๘๕ บาท

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองทราบ เปิดรับโครงการจากผู้เสนอโครงการพื้นที่ชุมชนเมืองโดยให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นหน่วยงานรับโครงการจากผู้เสนอโครงการโดยกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เป็นต้นปัจจุบันคณะกรรมการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองได้อนุมัติโครงการที่เสนอโดยชุมชนเมืองแล้ว จำนวน ๒๑ โครงการงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓๖,๘๔๒,๕๘๕ บาท

๓. อบรมสัมมนาประชาธิปไตยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ พิชิตคอร์รัปชันสกัดกั้นการซื้อเสียงด้วยการเมืองสีขาว ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จัดบรรยายให้ความรู้/อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจพิชิตคอร์รัปชันสกัดกั้นการซื้อเสียงด้วยการเมืองสีขาวแก่ประชาชน ๖ รุ่น รุ่นละประมาณ ๕๐๐ คน ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและหลักการเมืองสีขาว สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองหรือเลือกผู้สมัครทางการเมืองไปเป็นตัวแทนในทุกระดับ และสามารถขยายหรือเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยและหลักของการเมืองสีขาวต่อสังคมรอบข้าง

๔. แนวทางปฏิบัติในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นประจำปี ๒๕๕๖ ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทุกจังหวัด เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องในเขตจังหวัดถือปฏิบัติ ได้แก่ (๑) การใช้จ่ายงบประมาณในการเลือกตั้งอย่างคุ้มค่าและเหมาะสมกับฐานะการคลังของ อปท. (๒) ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น ต้องวางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด ไม่ปฏิบัติภารกิจใด ๆ ในทางตรงและทางอ้อม ทั้งส่วนตัวและราชการโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ (๓) นับแต่มีประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น การแต่งตั้ง (โยกย้าย) ข้าราชการ และพนักงานส่วนท้องถิ่นให้พิจารณาเท่าที่จำเป็น ไม่ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาในช่วงระยะเวลาประมาณ ๑๐ วันก่อนวันเลือกตั้ง เพราะอาจจะกระทบต่ออัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ ให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ (๔) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยและการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างถูกต้อง (๕) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และ (๖) ให้รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ส.ถ./ผ.ถ. ๑๗)

ขยายผลการฝึกอบรม
อาสาสมัครต้นแบบ
ประชาธิปไตย
๑๗๕,๖๐๐ คน

๕. ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์

แกนนำอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย (อสปช.) อำเภอละ ๑ คน รวม ๘๗๔ คน ผ่านกิจกรรม ลงมือปฏิบัติหรือกระบวนการคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพและส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย ศึกษาดูงานในหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่นในภูมิภาคอื่น และศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อให้อาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตยนำไปต่อยอดขยายผลในพื้นที่ของตน เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขและความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ครอบคลุมตัวแทนหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่น จังหวัดละ ๑ หมู่บ้านที่ได้รับรางวัลจากการปกครองของปีที่ผ่านมา (๒๕๕๕) หมู่บ้านละ ๒ คน รวม ๑๕๒ คน ตลอดจนคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๖ จำนวน ๗๖ หมู่บ้าน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและถ่ายทอดขยายผลการฝึกอบรมอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย อำเภอละ ๑๐ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๒๐ คน จำนวน ๘๗๔ อำเภอ รวมทั้งสิ้น ๑๗๕,๖๐๐ คน ในปี ๒๕๕๖ ซึ่งอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตยจะจัดทำแผนปฏิบัติการและกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยภายในหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ทั้งนี้ การดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบันดำเนินการแล้ว ๔๓,๙๓๔ หมู่บ้าน จากหมู่บ้านทั้งหมด ๗๔,๙๖๓ หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖

ปัญหาและอุปสรรค

๑. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ จะต้องให้มีการติดตามและประเมินผล รวมทั้งบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้น

๒. การบริหารจัดการหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วมยังมีความคืบหน้าล่าช้า เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลจะได้เร่งประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้และผลักดันให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญแก่กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านในการขับเคลื่อนภารกิจและกิจกรรมของหมู่บ้าน

